

Den norske tannlegeforenings Tidende

102. ÅRGANG – 1992

Utgitt av foreningen

Redaktør: Gudrun Sangnes

Redaksjonelt

Utfordringens år	3
Nytt år – nytt Tidende	3
Og nå – kvalitetssikring!	126
Medikamentelle bivirkninger	167
Hedstrøm på ville veier	310
Erkjenner vi vårt ansvar	771

Presidenten har ordet

Hvor mange tannleger trenger vi?	127
Import og moral	311
Amalgam og tillitskrise	354
La oss ta vare på studentene	503
Spørrelyst og vilje til å svare	591

Fagartikler

Berge, Morten: Slitasjefenomener i munnhulen	202
Bernhoft, Carl-Henrik, Hansen, Odd K, Solheim, Einar og Skaug, Nils: Tar pasienten medisinen vi forskriver?	504
Billing, Øyvind Hansen: Dentalkompressoren: Hjertet på tannlegekontoret	322
Bjertness, Espen og Sonju, Torleif: Holdbarhet av amalgamfyllinger hos recallpasienter	50
Bjorvatn, Kjell, Thorkildsen, Anne Helene, Raadal, Magne og Selvig, Knut A: Fluoridinnhold i norsk drikkevann ..	86
Bjorvatn, Kjell, Thorkildsen, Anne H, og Holteberg, Stein: Sesongmessige variasjoner i fluoridinnholdet i sør- og vestnorsk grunnvann	128
Brubakk, Oddbjørn, Bruun, Johan N, Hovig, Berit, Andrew, Marit, Eskerud, Jens og Skoglund, Lasse A: Antibiotika- profylakse mot bakteriell endokarditt	360
Bryne, Magne: Oral-patologisk diagnostikk. Diagnostens betydning for valg av behandling	678
Eriksen, Harald M og Røynesdal, Kjell: Sikring av kvalitet i tannpleien	194
Fardal, Øystein: Blotvevoplastikk av kjevekam i forbindelse med bronkonstruksjon	198
Fardal, Øystein: Mucogingival kirurgi: når – hvor – hvordan?	674
Fosse, Gisle, Eide, Rune og Wesenberg, Gro R: Tannbank – databank i miljøovervåking	568
Gjerme, Per: Fastsettelse av behandlingsbehov	554
Graff-Iversen, Sidsel, Thürmer, Hanne og Valbø, Annelill: Hvorfor røyker kvinner, når menn slutter?	776
Grytten, Linda og Rolstad, Morten: Arbeidsmarkedsundersøkelse for nyutdannede tannleger 1988–1989	372
Haanæs, Hans R og Stuge, Ulf: Orale implantater og infek-	

sjon. Del I	278
Haanæs, Hans R og Stuge, Ulf: Orale implantater og infek-	
sjon. Del II	312
Halse, Agnar og Forsberg, Jarl: Mindre blendar gir færre omtak	508
Hurlen, Bjørn: Hepatitt C og tannbehandling	512
Jacobsen, Nils, Pettersen, Arne Hensten og Dahl, Jon Einar: Arbeidsmedisinske problemer hos tannhelsepersonell ..	604
Jokstad, Asbjørn, Aaseth, Jan og Løkken, Per: Kvikksølv fra amalgam og anvendelse av kelatorer. Til nytte eller skade?	272
Kraft, Pål: Tobakk og oral helse – stort ansvar og store muligheter for tannhelsepersonell	772
Løkken, Per og Olsen, Ingar: Alarmerende endringer i bakterienes patogenisitet og antibiotikaresistens	270
Løkken, Per og Skomedal, Tor: Kalsiumkanalblokkere: Gingival hyperplasi	169
Løkken, Per og Skomedal, Tor: Kalsiumkanalblokkerindusert gingival hyperplasi: Hvor mange tilfeller har vi i Norge?	172
Norman-Pedersen, Kjell og Thrane Per S: Kreft i munnhulen	4
Ruyter, I Eystein og Wellendorf, Hanne: Hvordan fungerer din herdelampe?	592
Skomedal, Tor og Løkken, Per: Kalsiumkanalblokkere: Virkningsmekanismer og klinisk bruk	168
Strand, Gunhild Vesterhus: Etikkk – kvalitetssikringens sine qua non	550
Tolo, Kåre: Hvilken rolle spiller genetiske faktorer for utvikling og progresjon av periodontitt?	8
Trumpy, Ida Gjessing og Lyberg, Torstein: Tumor som differentialdiagnose til muskulær kjevedysfunksjon og anterior discusdislokasjon i kjeveleddet	318
Wang, Nina: Hvor godt er det kliniske skjønn?	814
Wang, Nina, Marstrander, Peter, Holst, Dorthe, Øvrum, Leif og Dahle, Torill: Har innkallingsintervallenes lengde effekt på tidsbruk og tannhelse?	368
Øgaard, Bjørn og Røsler, Marek: Fyllingstilvekst fra 12 til 18 år i et tannhelse-distrikt i Norge	90
Øgaard, Bjørn: Fyllingstilvekst fra 12 til 18 år i et tannhelse-distrikt i Norge	54

Andre artikler, referater

AF krever rentenedsetting på studielån	852
AF vil beholde fri forhandlingsrett	614

AFs likestillingspolitiske handlingsprogram	684	Innrapportering av tannhelsesdata for 120 år siden (K Hunstadbråten)	146
Akuttskjema en Trondhjemske spesialitet?	690	Kampen om Helsedirektoratet: Halvbom, og ikke helbom, for Norbom	214
Amsterdam 19.-24. juli 1992: VIII International conference on AIDS (B Hurlen)	560	Kari Lorentz: Vi skal bli et foregangsuniversitet	137
Anonymiseringen er sikker (Intervju med Rolf Vendsrød)	613	Kjell Røynesdal: Forskrifter for kvalitetssikring kommer nå	135
Arbeidsløsheten økende blant akademikere	520	Knut S Kjølstad: Klagenesene gjør godt arbeid	136
Arbeidstakers rett til tjenestefri ved svangerskap og fødsel	216	Kollektiv ansvarsforsikring for medlemmer av Den norske tannlegeforening	71
«Arbete vore vårt nøje»	690	Kompetansesenteret i Nordland er under oppbygging ..	292
Behandlingsenhet for utredning av bivirkninger	390	Kvalitet på tann tekniske arbeider viktigere enn pris	523
Bivirkninger av dentale materialer er få (JE Dahl)	28	Kvalitetssikring - filosofi eller praksis?	291
Bivirkningsregister for dentale biomaterialer kommer ..	390	Kvalitetssikring: Nytt navn på gammel flaske? (Intervju med Åge Nedergaard)	138
Britisk forsker med god attest til norsk kjeveortopedi ...	566	Lungekreft øker mest hos kvinner	784
De liberale yrkesutøvere innen AF har våknet (Intervju med Rita Wilberg)	786	Lystgassutdanningen blir permanent	615
Den norske modellen vekker betydelig interesse i utlandet (Intervju med Tor E Torbjørnsen)	568	Mengele identifisert (T Guldseth)	530
Den nye generasjonen eldre vil kreve mer (Intervju med A Frandsen)	392	Midt-Norgemøtet har funnet sin form	394
Ditt svar er viktig (Intervju med Torgeir Syrtveit jr) ...	612	Noen tall om utdannings-Norge	795
Er tannlegene inkompetente?	389	Norge kan få verdens høyeste utdanningsnivå	794
Er tannlegene uten humor?	396	Norge på kartet	623
Et folk på venteværelse (AJ Søgaard og OH Førde)	558	Norsk internasjonalt (Intervju med Ivar A Mjør)	624
Et nytt (tannlege) liv med Tannlegestjenesten A/S? (Intervju med O Owren og EB Eliassen)	572	NTF's sykeavbruddskasse i krise (Intervju med Berit Bjarøy)	215
EØS-avtalen: Antall legemidler vil øke	521	Ny kommunelov feller fylkestannlegene?	182
EØS-avtalen: Ingen endring av tannlegestudiet	522	Nye kull er i gang	574
EØS-borgernes rett til medisinsk stønad ved opphold i Norge	852	Nyhetsinntrykk fra IDS 92 sett med tannlegeøyne	383
Fagrappporter fra IADR	626	Omega-3 flerumettede fettsyrer - et middel i periodontien? (S Eggen)	515
500 tannlegestudenter til Oslo	575	Osteopromosjonsteknikken	404
Femti år etterpå - et odontologisk tilbakeblikk (C Christophersen)	148	Overtannlege Anne Lise Strøm: - Vi har klart å spare inn 1600 tannlegetimer pr år	570
Ferie- og fritidsforsikring	183	Pasientens rettigheter - og tannlegens ansvar	134
Forskningssvindel i Norge?	793	Rekrutteringssvikt?	575
Fra en privatpraktiserende tannleges dagbok	144	Senter for odontofobi åpnet i Bergen	853
Fra seminar i Stockholm om kvalitet i helsetjenesten: «Låt hjärtat vara med»	174	Soft laser: Unik ved nerveskader (Intervju med Hans R Haanæs)	326
Fri pris konkurranse og tannbehandling?	333	Sommerens odontologiske treffpunkt heter Finnmark ...	218
Få studenter fra odontologi søker forskningsstipend ...	574	Standardisert rotfyllingsteknikk (M Bjørner og HM Eriksen)	177
Generalforsamling i NTF's gjensidige sykeavbruddskasse	579	State-of-the-art-konferanse i Stockholm 9.-10. april 1992: Potensielle biologiske konsekvenser av kvikksølv frigitt fra dentalt amalgam	340
Guttorm Floistad: Om kunsten å omgås mennesker	290	Sunnsmøring med temperament (Intervju med Turid Seime)	94
Har tannlegene et ansvar i forebygging av tobakkskader? (Intervju med Eivind Karlsen)	782	715 utstillere på 45000 kvm hallareal	382
Hitlers broer (T Guldseth)	578	Takker Norge	692
Hitlertenner (Torbjørn Guldseth)	189	Tannhelse i endring	332
Hun har formidlet gleden og stoltheten (Intervju med Ingeborg Jacobsen)	98	Tannhelsetjenestens rutiner forandres - påvirkes tannhelsen? (Nina Wang)	609
Hvem profitere på importerte tann tekniske arbeider: Tannlegen eller pasienten?	333	Tannlegens juridiske ansvar (O Molven)	134
Hvem skal bestemme valg av fyllingsmateriale: Pasientene (foresatte) eller tannlegen?	182	Tann teknikerne ønsker bedre samarbeid med tannlegen (Intervju med Eivind Karlsen)	682
Hvem skal bestemme: Pasienten eller tannlegen?	139	Tidende - en musikkhistorisk kilde (A Sollund)	529
Hvorfor utdanne til arbeidsløshet?	690	Torgeir Syrtveit jr: Vi må informere våre pasienter bedre	391
IADR-kongressen - elitens møteplass?	622		
Implantatbehandling - kostnader for pasienter	102		
- Ingen virus lar seg stoppe på grensen!	29		

Tyske helsemyndigheter gir råd om amalgam	219	Valgene i NTFs representantskap: Turid Seime ny president og Arild Vangstein ny visepresident	15
Vi trenger kunnskap om privatpraksis (Intervju med Dorte Holst)	610	Professor Ivar A Mjør ble æresmedlem	15
		NTFs arbeidsprogram for 1992-1993	16
Debatt			
Utdanningskapasiteten for tannhelsepersonell i Norge må økes! (E Hillesund)	58	Landstingene 1991	
Blir det tannlegemangel i Norge? (K Røynesdal)	140	OTEs landsting 3.-5. november 1991: Endre Dingsør ny leder av OTE	22
Tannlegesjefen i Oslo korrigerer (T Rangnes)	142	Offentlig tannhelsetjeneste nær katastrofen?	24
Utdanningskapasiteten av tannleger må reduseres! (E Spetalen)	181	PTEs landsting 9.-10. november 1991: Torgeir Syrtveit jr gjenvalgt til formann	26
Kvalitetssikring i tannhelsetjenesten (Johan L Øiestad) ..	210	FDI	
Tannteknikere: Hvor står vi - hvor går vi? (Johan S Fridheim)	211	Stort og smått fra FDI-kongressen i Milano	62
«Nytt år - nytt Tidende» (Håkon Kildebo)	212	Kan sekundærkaries forebygges?	63
Fra en annen tannleges dagbok	212	Hvordan få pasientene til å elske seg?	64
Utdanningspolitikken og arbeidsmarkedet (E Hillesund) ..	284	På talentjakt i Milano	65
Utdanningskapasiteten av tannleger (J Tenningås)	285	Frivillighet viktigere enn avskaffelse	68
Rekrutteringsproblematikken (S Matre)	286	En lykkelig revolusjon er under utvikling ved universitetene	68
Helsedirektoratet eller kompetansesenter? (K Røynesdal) ..	287	Kongress på italiensk	70
Offentlig tannhelsetjeneste tåler ikke mer (J-H Andersen) ..	329	Vestlandsmøtet 1992	
2000 kroner for et prisoverslag (K Øverberg)	330	«Happy days are here again», het det i Bergen i år	150
Jacobsen Dental svarer (B Myhre)	330	Viktig med sterke og aktive lokalforeninger	151
Det arbeider for mange tannleger både offentlig og privat (E Spetalen)	376	Pasienten er også en medarbeider (Intervju med Aage Nedergaard)	152
Kommentar til Helsedirektoratets rundskriv nr 51/91 (B Oppedal)	377	Samfunnsodontologisk forum 1992	
Nye lokaler til NTF (C Chr Blich)	380	Med perspektiver på tannhelsetjenesten	788
Svar til C Chr Blich (E Karlsen)	380	Norsk tannhelsetjeneste er ulik den i andre land	788
Debatten om utdanningskapasiteten av tannleger (K Røynesdal og B Ellingsæter)	380	Problem om rettferdighet	789
Offentlig ansatte tannleger får ikke lov til å jobbe (T Guldseth)	516	Velferdsstatens paradoks	790
Om kreft i munnhulen (OA Olstad)	517	EF-perspektivet	791
Venteromplakaten er misvisende (A Fredlund)	518	Det odontologiske perspektivet	792
Plakaten er nyttig (E Karlsen)	518	Odontologisk snillisme	792
Kvalitetskontroll og fagetikk (T Lie)	519	Landsmøtet 1992	
Tidendes sommerhefte			
Uvirksomhetens timer	415	Presidentens tale til Den norske tannlegeforenings landsmøte 1992	810
Ingen Hvermannen (Intervju med Pål Hermansen)	416	<i>Referater fra fagprogrammet</i>	
De små krefters betydning (Intervju med Lars Iversen) ..	420	Håkon Nordbø: Brønnboring har sine	
På femti meters dyp(havn) (Intervju med Thor Dybhavn) ..	424	begynnerproblemer	820
Kunsten å svømme blant hai (Valo Ramlih Nesrevi)	427	Tomas Magnusson: Tannlegen kan hjelpe pasienter	
Reisepraksis (Cato Christophersen)	430	med hodepine	821
Afrikas IADR	446	Petter O Lind: Oralmedisinske kasus bør henvises	821
Sol over stupene (Ernst Orvil)	419	Ulla Pallesen: Bleking av tenner må	
Løvetannens bønn (Harald Sverdrup)	446	gjøres med omtanke	822
Regnglede (Oskar Stein Bjørlykke)	447	Ole Gilhus-Moe: Friske risikopasienter bør vies	
Reisebrev fra Botswana (Ola Johan Basmo)	431	oppmerksomhet	823
«Daktari wa meno» i Tanzania (Svein Aanestad)	435	Harald Løe: Tusenårsriket venter	824
Tannlege i Nepal (Kåre Mangersnes)	438	Stein Husebø: Jeg aner ikke hva smerte er	825
Landets nordligste tannklinikk i ny utgave (Gunnar Nil- sen)	440	Harry-Sam Selikowitz: Nye utfordringer i et flerkulturelt samfunn	831
Representantskapsmøtet 1991			
Med fremtiden i sine hender	12	<i>Paneldebatt om tannhelsetjenesten</i>	
Enighet mellom NTF og Prisdirektoratet	14	Alt blir som før?	826

<i>Intervjuer</i>	
Meget lø(e)dig (Intervju med Harald Løe)	828
Frokost med en Specialista in Odontoiatria (Intervju med Fabio Toffenetti)	823
NTFs mest eksotiske medlem? (Intervju med Ishmael Molete Thelejane)	832
<i>NTFs informasjonsmøte</i>	
Et amalgamforbud får store økonomiske konsekvenser	834
EØS-avtalens betydning for tannhelsetjenesten	835
Kvalitetssikring – en etisk utfordring	836
Morgendagens tannlege – hvem er det, og hva skal han eller hun brukes til?	836
Snakker vi med, til eller over hodet på våre pasienter?	837
<i>PTEs informasjonsmøte</i>	
Honorarer, skattereform og trygdefinansiering på dagsorden	838
<i>OTEs informasjonsmøte</i>	
Alt såre vel?	839
<i>NTFs Gjensidige Sykeavbruddskasse</i>	
Styrets forslag til nye regler ble utsatt	840
Protokoll fra generalforsamlingen	840
<i>Diverse</i>	
Zendium-prisen til professor Gunnar Rolla	833
Nye miljøforskrifter: Det er vår tur nå	841
Kofferdam: Når målet er kvalitet	848
<i>Nordental 1992</i>	
Mikkel Kardel: Bra utstilling – få nyheter	842
PTE	
Er det noe liv i PTL-Oslo?	33
Mer om skattereformen	107
Nytt forbedret kontraktformular	109
Forenklet kontrakt for samarbeid mellom tannleger	300
Trenger vi nye modeller for privat praksis?	301
Navn på tannlegepraksis	302
Desinfeksjonssprit – brannfarlig væske	402
Den veiledende honorartariffen overlevde i Stortinget	532
Reiseforsikring	533
Hva med overføringsordningene?	616
Sosialklienten	694
Nye regnskapsregler for tannleger	802
Aktuelle PTE-saker fra styreprotokollen	803
§10: Ivareta pasientens rettigheter	854
Taksteksempler	854
OTE	
OTE-styret informerer og kommenterer	188
Årets lønnsforhandlinger: Overtannlegene og spesialistene fikk mest	447
Nytt fra hovedstyret	
Hovedstyremøtet 21. november 1991	76
Hovedstyremøtene 13. februar og 13. mars 1992	298
Hovedstyremøtene 5. mai, 21. juni og 19. juni 1992 og Arbeidsutvalgets møter 2. april og 21. mai 1992	534
Reiserapporter	
The 9th International Congress of Dento-Maxillo-Facial Radiology	35
The second Asian pacific cleft lip and palate conference	119
Rapport fra en internasjonal kongress i barnetannpleie	304
Årsmøte i American Academy of Periodontology	581
The 1st Asia-pacific workshop for oral mucosal lesions	582
Stress and Anxiety Research (STAR) Society	583
Migration and Health	583
83rd Annual Meeting of the American Association for Cancer Research (AACR) Second Endodontic World Congress	584
Notabene	
Kurskalender: 30, 72, 104, 154, 184, 220, 266, 294, 334, 398, 442, 498, 524, 576, 616, 764, 796, 850.	
Personalial: 32, 74, 105, 156, 185, 221, 266, 294, 335, 398, 445, 498, 527, 578, 618, 688, 765, 797, 850.	
Boknytt	
44, 120, 158, 189, 302, 341, 405, 448, 535, 585, 696, 804, 855.	
AIDS-INFO	
Nr 1, 1992	36
Nr 3, 1992	111
Nr 9, 1992	345
Nr 13, 1992	538
Nr 17, 1992	702
NIOM-INFO	
Nr 2, 1992	78
Nr 10, 1992	407
Nr 17, 1992	698
Kursplan	
For høsten 1992, nr 7	225–268
For våren 1993, nr 18	713–768
NTFs Landsmøteprogram	
Tidende nr 12, 1992	453–500
Representantskapsmøtet 1992	
Nr 16, 1992	637–672
Landstingene 1992	
OTEs landsting nr 16, 1992	658
PTEs landsting nr 16, 1992	668